

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน*

PARTICIPATION IN THE ADMINISTRATION OF STUDENT CARE
SYSTEM OF SCHOOLS IN THE PHRAYA WANG SUB-CAMPUS
LAMPANG-LAMPHUN SECONDARY EDUCATION AREA OFFICE

พรชัย จินะทา¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Pornchai Jinathaand¹ and Nattawut Sapso²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

E-mail:boypornchai2529@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูสังกัดโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำนวน 136 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test F-test และ One-Way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า 1)ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

* Received 8 April 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 29 April 2025

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This study aimed to study the level of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, and 2) compare the participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, classified by work experience and school size. The study sample consisted of 136 school administrators and teachers in Phraya Wang Sub-district. A questionnaire was used as the study tool. Data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation, T-test, F-test, and One-Way ANOVA.

The results of the study found that 1) the level of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district was at a high level overall. 2) The results of the comparison of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, classified by school size, found that overall, there were statistically significant differences at the .05 level, and each aspect had statistically significant differences at the .05 level. Classified by work experience, overall, there were statistically significant differences at the .05 level, and each aspect had statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Participation, student support system

บทนำ

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับสถานะของสังคม การดูแลนักเรียนในการเข้าไปสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในขณะที่นักเรียนยังไม่มีความพร้อม เป็นภาระที่ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการสื่อสารให้ความรู้ ส่งเสริมพัฒนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน การดูแลนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตต้องทำด้วยความเอาใจใส่ ความรัก ความเมตตา และความเข้าใจนักเรียน ประกอบกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ได้กำหนดในมาตรา 52 ว่าเด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยังได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุดตรงลงมาจากครอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลเอาใจใส่ ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย จัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต (ธีร์ ภวังคนันท์ และคณะ, 2557)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอ ลำพูน จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง
คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันสมัย ได้รับการพัฒนาทุก
มิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

จากนโยบายในเรื่องของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน ตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อที่จะนำ
ผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน ตาม
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู
โรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาอำเภอ ลำพูน จำนวน
136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน จำนวน ทั้งหมด 50 ข้อ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

โดยมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 0.97 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามในรูปแบบ google form โดยสร้างเป็น QR CODE และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติทดสอบ T-test F-test และ One-Way ANOVA แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 -5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 -4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 -3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 -2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สรุปผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง (n=136)

สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	54	39.70
	หญิง	82	60.30
2. ขนาดของโรงเรียน	ขนาดกลาง	56	41.20
	ขนาดใหญ่	80	58.80
3. ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 10 ปี	45	33.10
	10 – 20 ปี	62	45.60
	20 ปีขึ้นไป	29	21.30

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30 และเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 และปฏิบัติหน้าที่ขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 รองลงมาได้แก่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 และ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	\bar{x}	SD	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.39	.49	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.45	.50	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.47	.50	มาก
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.41	.49	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.32	.47	มาก
รวม	4.41	.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	SV	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	8.435	2	4.218	11.754	.000*
	ภายในกลุ่ม	47.723	133	.359		
	รวม	56.159	135			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	12.787	2	6.393	18.145	.000*
	ภายในกลุ่ม	46.861	133	.352		
	รวม	59.648	135			
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	SV	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	9.311	2	4.656	14.109	.000*
	ภายในกลุ่ม	43.886	133	.330		
	รวม	53.198	135			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	11.552	2	5.776	16.654	.000*
	ภายในกลุ่ม	46.128	133	.347		
	รวม	57.679	135			

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	8.476	2	4.238	13.074	.000*
	ภายในกลุ่ม	43.113	133	.324		
	รวม	51.589	135			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	10.029	2	5.014	16.305	.000*
	ภายในกลุ่ม	40.903	133	.308		
	รวม	50.932	135			

*p < 0.05

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวมพบว่า ค่า Sig= .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน

ตารางที่ 4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	F	Sig	t	df	Sig (2-tailde)
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	.003	.957	3.272	134	.001*
			3.280	119.478	
ด้านการคัดกรองนักเรียน	.004	.953	4.111	134	.000*
			4.065	113.635	
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	.009	.925	3.618	134	.000*

			3.605	116.950	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	.458	.500	3.563	134	.001*
			3.566	118.885	
ด้านการส่งต่อ	.003	.955	3.498	134	.001*
			3.492	117.847	
โดยรวม	.002	.967	3.793	134	.000*
			3.763	115.149	

จากตารางที่ 4. แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ T-test F-test โดยรวมพบว่า ค่า Sig= .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน

จากผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วม

ร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวังมีความสอดคล้องกับนโยบาย และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทุกด้านทั้ง 5 ด้าน สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีการอภิปรายผลดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีจัดการประชุม วางแผน สร้างความตระหนักให้ความรู้คำแนะนำ วิธีการดำเนินการแก่ครูผู้ปฏิบัติในการทำแบบเยี่ยมบ้านของนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และวางแผนเตรียมการล่วงหน้า ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ ติวสุวรรณบวร (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการประเมินความถูกต้องสมบูรณ์และความสอดคล้องของงานการคัดกรองนักเรียน มีการประสานงานขอความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย การกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน และการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นศักดิ์ สุริยะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนครอบคลุมเนื้อหาและส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงวินัยเชิงบวก มีการร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถพิเศษและการแสดงออกของนักเรียนอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิธัชย์ ภู่อำวงศ์, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีระดับความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ในภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเรื่องความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีส่วนร่วมในการดำเนินการประสานความร่วมมือกับนักเรียน มีส่วนร่วมในการประสานงานกับคณะกรรมการระดับชั้น มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อให้กำลังใจและส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และมีส่วนร่วมในการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดองค์ความรู้เรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบวร (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไข

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมนักเรียนมีบุคลิกภาพดี ใฝ่เรียนรู้และกล้าแสดงออก มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมนักเรียนมีวินัยในตนเองและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนางานระบบงานการส่งต่อนักเรียน มีส่วนร่วมใน

การให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การส่งต่อ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้นำผลการมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีสภาพบริบทของโรงเรียนแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณหรือบุคลากร ซึ่งความพร้อมเหล่านี้แต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกันตามขนาดโรงเรียน แต่ก็สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ได้ศึกษาการ

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษาพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรนำเทคโนโลยีและ AI เข้ามาช่วยในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลนักเรียน เช่น ระบบ Student Analytics ที่สามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ความถนัด ความสนใจ และปัญหาส่วนบุคคลได้อย่างแม่นยำ โดยผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ของระบบให้ชัดเจน เช่น เพื่อวางแผนการสอนเฉพาะบุคคล หรือเพื่อดูแลสุขภาพจิตในเชิงป้องกัน ซึ่งการมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้การพัฒนาระบบมีทิศทางและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้จริง

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรใช้ระบบ AI ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพฤติกรรมและผลการเรียน เพื่อตรวจจับนักเรียนที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาในอนาคต เช่น การเรียนถดถอย พฤติกรรมเสี่ยง หรือปัญหาทางอารมณ์ โดยผู้บริหารและครูควรร่วมมือกัน ออกแบบนโยบายและวัตถุประสงค์ของการคัดกรอง เช่น การกำหนดเกณฑ์ความเสี่ยง หรือแนวทางการดำเนินการหลังการคัดกรอง เพื่อให้ระบบมีความแม่นยำและเป็นธรรม รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรใช้ระบบ AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็งและความถนัดของนักเรียนแต่ละคน แล้วแนะนำกิจกรรมหรือหลักสูตรเสริมที่ตรงกับศักยภาพ เช่น AI ที่ช่วยวิเคราะห์ผลงานด้านศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์ หรือการเขียนโปรแกรม พร้อมเสนอแนวทางพัฒนาต่อยอด ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมที่

หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและใช้เทคโนโลยีช่วยผลักดันการเติบโตอย่างมีเป้าหมาย

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ หรือระบบคลังความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ซึ่งใช้ AI วิเคราะห์และแนะนำเนื้อหาที่เหมาะสมตามบทบาทของแต่ละบุคลากร เช่น ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา หรือครูประจำวิชา เพื่อให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมวัยรุ่นได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเปิดระบบแจ้งเตือนสัญญาณความเสี่ยงจากพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีการอบรมผ่านระบบออนไลน์ หรือจัดกิจกรรมเสริมที่ใช้ AI หรือ Virtual Simulation (ระบบจำลองสถานการณ์) เพื่อฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้บริหาร เช่น การรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามปลายเปิด หรือการจัดการปัญหาทางอารมณ์ โดยใช้ AI เป็นผู้จำลองสถานการณ์ (Virtual Student) เพื่อให้ฝึกตอบสนองในสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกับความเป็นจริง รวมถึงระบบสนับสนุนให้การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเป็นไปอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

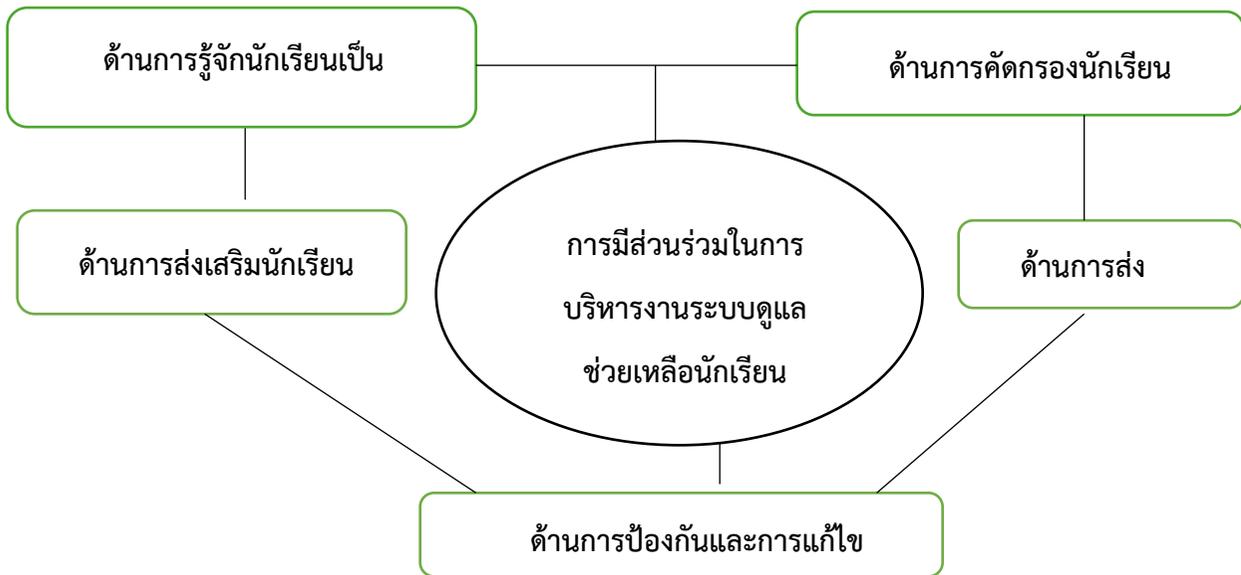
2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ งานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณลักษณะความเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. ใน การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27-28 มีนาคม 2561 หัวข้อพิเศษ : งานวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น, 1-8.
- เด่นศักดิ์ สุริยะ. (2566). การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 100-109.
- ธีร์ ภาวักนันท์ และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ใน *การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฤทธิชัย ภู่อ่างค์. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8 (32), 13.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- ศิริลักษณ์ ต้วสุวรรณบวร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สรวง ศรีแก้วทุม. (2557). *การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงาน*. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/480564>.